

פני צה"ל באספקלריה של בתי־הדין

אלוף

מיכאל בוגל

הפתגם אומר: בבית־הדין, כבמראה, משתקפים החיים כמו שהם.

בבית־הנבחרים הבריטי, בעת הדיון על התקציב, כשמוסר שר הממונה על אחת הזרועות (ים, יבשה, אויר) דוח שנתי, נוקב הוא במספר המשפטים הצבאיים שנערכו משך אותה שנה, משהו מספר זה למספר החיילים — ואם היחס הוא אחד למאה, הרי ברור שרמת המשמעת מניחה את הדעת.

מותר לומר שאנו מקיימים משפטים במספר העולה על אחוז אחד של המשרתים בצבא. אולם אין לשכוח שמגייסים לצה"ל אחוז גבוה ביותר של גברים מכלל האוכלוסיה. ולכן לא מעטים בו חסרי השכלה מספקת, עולים חדשים בני גלויות שב־ארצות האיסלאם, ואשר המושג „שירות־צבאי“ זר להם לחר־לוטין. אולם עם זאת נציין כי מספר הפשעים והעבירות הפליליות החמורות (שלא על רקע צבאי) הוא קטן, אף כי אין פוסלים לשירות בצה"ל גם בעלי עבר פלילי.

מונח לפני קטע מעתון אנגלי ובו מסופר שבשנה שעברה נשפטו — מבין הממוצע השנתי של 163,000 איש ששרתו בצבא (כוחות־היבשה) הבריטי — 400 קצינים וחיילים על עבירות פליליות חמורות. היחס לפי קנה־המידה הנזכר לעיל: 407 : 1. עם כל הקושי שבהשוואת המושג הרווח בשני צבאות שונים לגבי מה שנקרא „עבירה חמורה“ — קיים בכל זאת הרושם שהמציאות בצה"ל אינה מגיעה כלל לאחוז כזה. משמחת מאוד העובדה שרק בודדים מבין אלפי חיילי־המי־לואים הנקראים מדי שנה לשירות (המתמשך לפעמים גם 37 יום), מגיעים לבתי־הדין הצבאיים.

כל עם נאור שואף שבת־הסוהר שלו יהיו ריקים; אולם אין בנמצא חברות אנושיות שתהינה נקיות מעבריות; וגם את הנעשה בצה"ל בשטח העבריות יש לבחון מתוך הנחת־יסוד זו.

אם ננסה לנתח, לאור הנחה זו, את המשפטים המתקיימים בערכאה א' של שבעת המחוזות המשפטיים הפועלים בצה"ל (להבדיל מבית־הדין לערעורים), ניוכח שכמחצית מספר המשפטים נערכים על נפקדות. ההגדרה של עריקות היא — היעדר רות למעלה מ־21 יום; מקרי עריקות הנם נדירים למדי, ואין בהם כדי להדאיג.

לדעתי, קיימים שני מניעים עיקריים בריבוי היחסי של הנפיקדים. האחד, שהזכרתיו, הוא הרקע הסביבתי, חוסר חינוך־ביתי לערכים לאומיים; ובצדו — גם מצב כלכלי היוצר לחץ משפחתי על נערים בני 18, שלגביהם התא המשפחתי הנו לעתים קרובות „הערך“ היחידי שבחייהם.

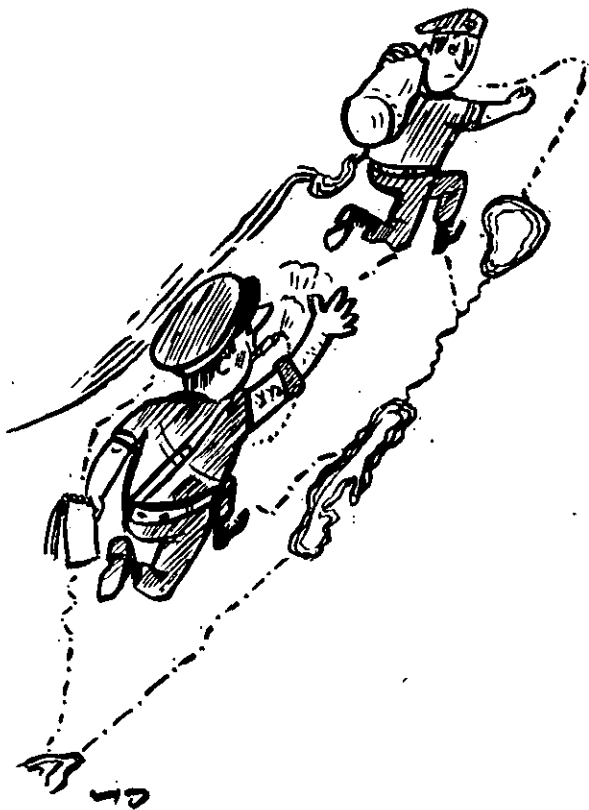
מניע שני — ממדיה הגיאוגרפיים הקטנים של הארץ. חייל המשרת בבאר־שבע יודע שאם יצליח לתפוס „טרמפים טר־בים“, יוכל להגיע לביתו שבמגדל־העמק — או אפילו לקרית

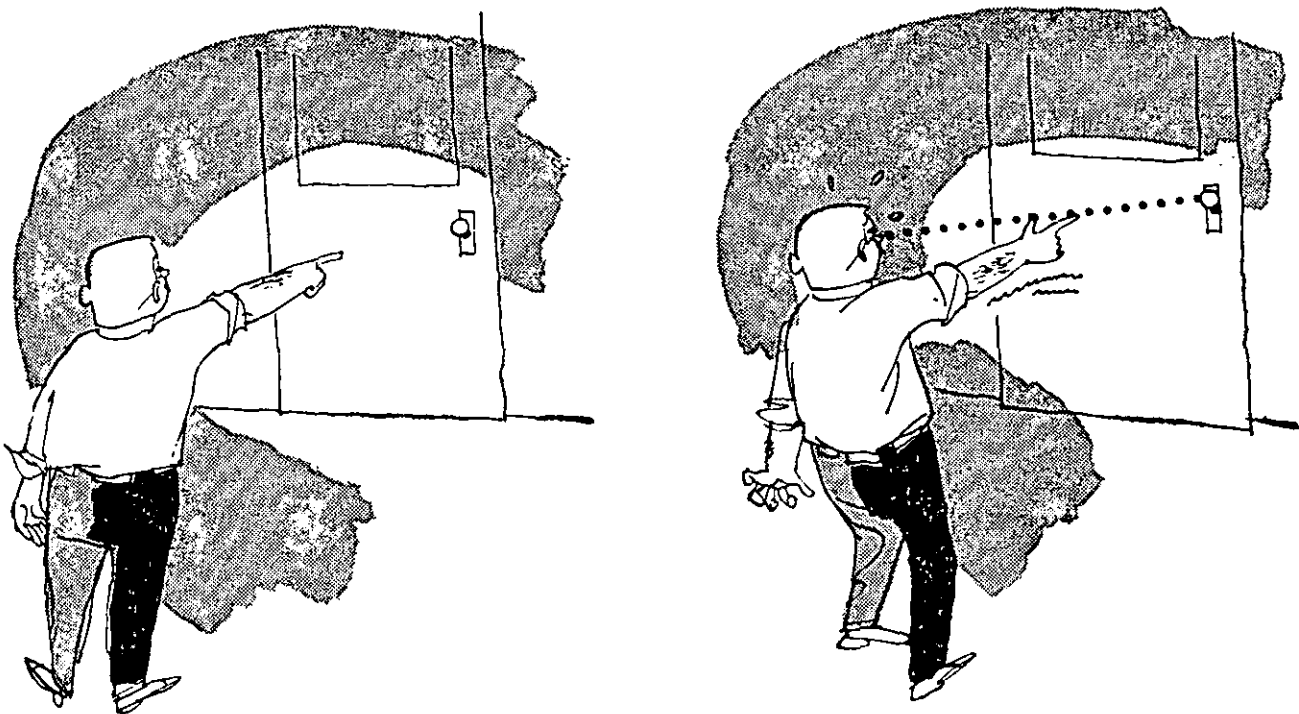
שמונה — בו בלי־לה; ואין הדבר דור־מה למצבו של חייל שינסה להגיע, למשל, מחרקוב לולא־דיבוסטוק.

כמובן, גם צד שני למטבע. אם יצליחו שלטונות צה"ל, ב־ארץ קטנה זו, לא־סוף את הנפקדים מ־בתיהם תוך 24 או 48 שעות — תשת־פר רמת המשמעת ומספר המשפטים ב־בתי־דין צבאיים יק־טן. גם מוח פשטני מסוגל לעשות חש־

בון, שאין זה כדאי לבלות בבית שעות מספר — ותמורת זה להישפט בדין־משמעתי ל־35 יום מחבוש (שצריך להש־לימם בשרות); ומובן, עבור שהיה־ב־בית של כמה עשרות ימים — נדמה, לכאורה, שהחשבון כדאי.

השיטה, לפיה מוכרו כעריק כל נפקד לאחר שנעדר 21 יום, היא ירושה בריטית (של צבא־שכירים), ומן הראוי לשוב

כיצד נכון למיטב היריה?

קפיטן ט. ו. הרן

רשימתו של קפיטן ט. ו. הרן לקוחה מ„ארמי“, בטאון צבאי אמריקאי, משלהי 1963. בצדה — רשימתו של עמוס גולדס, המגיבה על ניתוחיו והצעותיו של בעל המאמר האמריקאי.

המעבר לירית-קרב אמיתית טרם הושלם. הבעיה הראשונה בקרב הנה איכון המטרה. הדבר בו יבחין החייל הקרבי הנו תנועה קלה, אולי קצת אבק וסימנים אחרים המעידים על הימצאות אויב. צריך לחנכו לראות בכל אלה מטרות, כשם שכיום מחנכים אותו לירות במטרות-דמות.

עד כה דיברנו על מצב הגנתי; לצערי, רוב אימונינו מבוססים אף הם על מצב זה. במרבית אימון הקליעה משתמשים הרוב-אים בעמדה מוכנה הכוללת משען לנשקם. יש להם זמן רב לטעינה ולהכנות אחרות. זה אולי אימון מספיק להגנה, אך אינו אימון מספיק להתקפה, החייבת להיערך הרחק מעמד-תינו המוכנות. בהתקפה מופיעות מטרות לפתע, ללא אזהרה, והן תובעות תגובה מיידית ונכונה. התגובה חייבת להיות אינסטינקטיבית — ואפשר לסגלה באימון.

ניתן דוגמה: התזכור נסיעה עם נהג שלא סמכת עליו? כלום לא לחצה רגלך מדי פעם על בלם שלא היה בנמצא? עשית זאת מבלי שאף חשבת על כך. כך גם עלינו לאמן את חיילינו לירות במטרות כתגובה אינסטינקטיבית — ולא עקב תהליך מחושב.

אם מטרותנו היא טיפוח רובאים קרביים, יש לשלב גורמים מסוימים באימוני הקליעה. מהחשובים שבהם הנו סוג המטרה עליו אנו מאמנים את חיילנו. חייל אויב ממשי נראה שונה לגמרי מהמטרה שיצגה אותו. בקרב נעסיק מטרות אך לעתים רחוקות מעבר לטוח של 300 מטרים, על-פירוב המטרות נעות ונראות אך לרגע חטוף. על-כן חייבים אנו לסגל את אימונינו ולהתאימם לתנאים אלה.

גורם אחר — הזמן. כאשר כבר מופיעה מטרה, אין ליורה זמן להציף בקפדנות דרך כונותיו. כדי לכון את רובהו לפי השיטה הקיימת, הוא נאלץ לאבד במתכונ את מטרותו ולמצאה שוב לאחר מכן (כשהיא בתנועה, נא לזכור!) בתוך שדה-הראיה

ערוך נסיון פשוט: הצבע באצבעך על ידית דלת שבחדר. פשוט וטבעי, הלא כן? אולם, האמן או לא — אילו אפשר היה לירות קליע מקצה אצבעך, ודאי היית פוגע בידית. עתה נסה שנית: זקוף את אגודלך ונסה הפעם להצביע על הידית בקצה האגודל ובקצה האצבע גם-יחד. לא כל-כך קל? האם אתה בטוח שכיונת בדיוק לידיית?

כולנו מסוגלים, כתנועה טבעית, להצביע לעבר עצם כלשהו, אך הכושר לתאם כיוון של 2 או 3 עצמים ולקיים כיוון זה תוך שיגור קליע — הוא יומן הנרכש בטורח רב. משך שנים התעלמנו מיכולתנו הטבעית להצביע על עצם מסוים ועסקנו באימון בזבזני ובלתי פרודוקטיבי, בנסותנו להקנות יומן בלתי-טבעי. בעבר הרחוק לא היו בנמצא כונות כפי שאנו מכירים אותן כיום — ובכל זאת פגע הרובאי במטרות. היורים מרובי-ציד אינם משתמשים בכונות — אולם ציידים רבים חוזרים עמוסי-עופות. קלעי-מתחיל לומד בכמה שעות להשיג רמת-פגיעות סבירה ב„צלחות-חרס" — אך כמה ימים ושבועות נדרשים לאימון אותו אדם עד שיעלה בידו לפגוע במטרותו תוך שימוש בכונות הצבאיות?

קלע צלחות-החרס מצליח, כי הוא משתמש בתנועה טבעית; אולם על הרובאי מוטלות מגבלות. לנשקו של זה אין איזון נכון ולכן קשה לכוון בו בטבעיות. הרובאי צריך להציף דרך חריר קטן ולנסות לאכן את המטרה בשמרו על „תמונת מכון". כששדה ראייתו מוגבל על-ידי החריר הקטן, ותשומת לבו מוסחת אל הכונת הקדמית בשל תמונת המכון, עלול הוא לעתים קרובות לאבד את המטרה. שיטת-יריה זו אינה טבעית כלל; הגיע הזמן שנכיר בעובדה זו.

עדיין אין לנו מטרות מציאותיות. שנים רבות השתמשנו במט-רת-בול של שחור ולבן. סוף-סוף הבנו שאין מטרות כאלו בשדה הקרב! אש-קרב ומטרות הדמות החליפו את הבול — אך